

Ефективна комунікація
Самоконтроль
Емпатія
Кооперація
Аналіз проблем та прийняття рішень
Заобігання конфліктам та їх розв'язання
Асертивність
Самооцінка, самоповага
Повага до прав людини
Гендерна чутливість
Активне громадянство

Тренінг 6. Вчимося приймати рішення

Мета

Вчити учнів передбачати наслідки та приймати зважені рішення за допомогою «Правила світлофора».

Результати навчання

Наприкінці заняття учні:

- *пояснюють*, чому треба продумувати наслідки своїх вчинків;
- *демонструють* уміння використовувати «Правило світлофора».

Обладнання і матеріали

- Класна дошка і кольорова крейда або фліпчарт і фломастери;
- Комп'ютер, доступ до інтернету, мультимедійний проектор (бажано).

Що підготувати заздалегідь

- Роздрукувати роздавальні матеріали для учнів.
- Перевірити презентацію і відео до теми «Вчимося приймати рішення».
- Вирізати з картону і наклеїти на дерев'яні палички від ескімо кружечки – сигнали світлофора (*один комплект для вчителя*).

Орієнтовний план уроку

Стартові завдання	5 хв
Вправа «Ми завжди маємо вибір»	10 хв
Вправа «Аналізуємо наслідки рішень»	5 хв
Руханка	3 хв
Повідомлення «Правило світлофора»	3 хв
Вправа «Вчимося приймати рішення»	5 хв
Підсумкові завдання	4 хв
Усього тривалість	35 хв

Стартові завдання (повторити попередній матеріал і перейти до нового)

1. Зворотний зв'язок із минулим заняттям. Запитайте дітей: «Про що ми говорили на минулому уроці?» Вислухайте їхні відповіді, підсумуйте: «На минулому уроці ми з вами говорили про різні види почуттів, як зрозуміти почуття інших та як поліпшити свій настрій».
2. Оголосіть тему уроку: «Сьогодні ми поговоримо про те, як правильно приймати рішення».
3. Вправа на знайомство. Попросіть дітей по черзі назвати своє ім'я та назвати одне з того, що вони вже роблять самостійно (*збираю портфель, чищу зуби, застеляю ліжко, годую котика тощо*).

Якщо у класі надто багато учнів або у вас не вистачає часу, виконайте цю вправу в парах.

Вправа «Ми завжди маємо вибір» (продемонструвати, що ми завжди маємо вибір, а наші рішення впливають на безпеку і здоров'я людини)

1. Слово вчителя: «Ви ще першокласники, й чимало рішень за вас приймають дорослі. Але багато що ви уже вирішуєте самостійно. Наприклад, з ким сьогодні гратися, що з'їсти у шкільній їдальні тощо».
2. Відгадайте загадку.

Старенька бабуся у лісі жила,
Гостинці для неї онука несла.
Хто дівчинку цю по дорозі зустрів?
Як казка ця зветься? Хто б відповів?

(«Червона Шапочка»,
дівчинку зустрів у лісі Вовк)

3. Перегляд мультфільму «Червона Шапочка» (5:50 хв).

<http://autta.org.ua/ua/materials/material/CHervona-shapochka/>

Запитання для обговорення:

- Чи мала дівчинка вибір — розмовляти чи не розмовляти з незнайомцем?
- Що вирішила Червона Шапочка?
- До яких наслідків це призвело?

Підсумуйте: «Кожне рішення має наслідки!»

Вправа «Аналізуємо наслідки рішень» (продемонструвати, що кожне рішення має наслідки)

1. Люди щодня приймають багато рішень. Усі рішення мають наслідки — позитивні або негативні. Позитивні наслідки викликають у людей приємні почуття — радість, задоволення, вдячність, повагу. Негативні — страх, сум, гнів або розпач.
2. Роздайте дітям ксерокопії Завдання 1 із Роздавальних матеріалів для учнів і попросіть розглянути малюнок та разом складіть оповідання за цими малюнками. Наприклад: *«Увечері дівчинка довго дивилася телевизор і пізно лягла спати. Вона не встала, коли мама будила її, а коли прокинулася, то зрозуміла, що запізнюється. Вона похатцем зібралася і так поспішала до школи, що мало не потрапила під колеса автомобіля. Мокра та втомлена дівчинка запізнилася на урок. Там вона зрозуміла, що забула вдома зошит».*

Завдання 1

Складіть оповідання за малюнками.

Розкажіть:

- ✓ Яке рішення призвело до того, що дівчинка: вранці проспала; мало не потрапила під автомобіль?
- ✓ Яке рішення призвело до того, що вона забула зошит?
- ✓ Як ти думаєш, що вона тепер відчуває?
- ✓ Як їй варто було вчинити?

36

Запитання для обговорення:

- Яке рішення призвело до того, що дівчинка: вранці проспала; мало не потрапила під автомобіль? *(Дивитися допізна телевизор, замість того щоб вчасно лягти спати.)*
- Яке рішення призвело до того, що вона забула зошит? *(Збирати портфель вранці, замість того щоб скласти його ввечері.)*
- Як ти гадаєш, що вона тепер відчуває?
- Як їй варто було вчинити?

Підсумуйте: *«Приймаючи рішення, треба завжди продумувати, до яких наслідків воно призведе».*

Руханка (діти стоять у колі або біля парт)

Зранку гноми в ліс пішли...

(ходять по колу або на місці, високо піднімаючи коліна)

По дорозі гриб знайшли,

(нахиляються вперед, потім піднімаються, в руках наче тримають гриб)

А за ним на раз-два-три...

(показують пальцем у різні боки)

Показалися ще три!..

(показують на пальцях «три»)

Поки ті гриби збирали...

(нахиляються, руками збирають гриби)

Гноми в школу не попали...

(руками беруться за щоки і хитають головою)

Схаменулись, поспішили...

(біг на місці або по колу)

І гриби всі погубили...

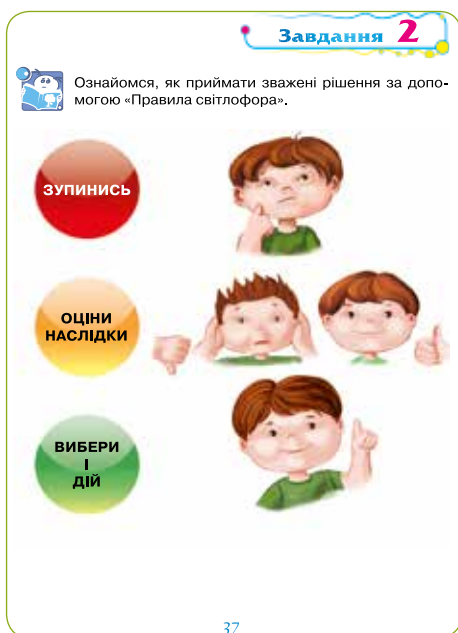
(зупинилися, розвели руки)

Запитання для обговорення:

- Яке рішення призвело до того, що гноми не потрапили до школи?

Повідомлення «Правило світлофора»

1. Повідомлення: «Зважені рішення — це те, що люди роблять після обмірковування ситуації. Ви можете навчитися приймати зважені рішення за допомогою «Правила світлофора».
2. Роздайте дітям Завдання 2 із Роздальних матеріалів для учнів.

3. Поясніть «Правило світлофора»:

Зупинись — не поспішай! Спочатку подумай, як ти можеш вчинити.

Оціни наслідки — уяви, що ти відчуватимеш і що відчуватимуть інші люди, яких стосується твоє рішення. Якщо ці почуття приємні, рішення — правильне. А якщо неприємні, подумай, як ще можна вчинити.

Вибери і дій — обери правильне рішення і зроби це.

Підсумуйте: «Учись думати про наслідки і робити правильний вибір. Якщо не знаєш, як вчинити, запитай дорослих».

Вправа «Вчимися приймати рішення» (практично навчити приймати рішення)

1. Змодельуйте ситуацію. Користуючись кружечками — «сигналами світлофора», — регулюйте дії дітей.
2. Ситуація: «Тобі вже час прогулятися з песиком, але хочеться пограти на комп'ютері».

Червоне світло — зупинися, треба подумати. Я маю вибір: грати на комп'ютері чи йти гуляти з песиком.

Жовте світло — треба оцінити наслідки цих рішень:

- Якщо я не погуляю з песиком — батькам після роботи доведеться витратити на це свій час. Вони засмутяться, тому що я не виконав їхнє прохання. Мені теж буде неприємно. Отже, це погане рішення.
- Якщо я прогуляюся з песиком, це буде корисно і йому, й мені. Мене також похвалять рідні, всі будуть задоволені. Отже, це хороше рішення.

Зелене світло — я обираю правильне рішення і йду гуляти з песиком.

3. Аналогічно (якщо є час) проаналізуйте ситуації:
- «Твій друг захворів і пропустив уроки у школі. Йому треба наздоганяти пропущений матеріал, але тобі хочеться пограти з ним у комп'ютерні ігри».
  - «Мама попросила помити посуд після

вечері, але тобі хочеться подивитися мультимики».

- «Ти побачив, що твого однокласника ображають старші школярі. Ти можеш промовчати або сказати про це дорослим».
- Ти тільки вилікував горло і прийшов до школи. Під час перерви твій друг пригощає тебе твоїм улюбленим морозивом.
- Друзі звуть пограти в закинутій будівлі, а мама суворо забороняла тобі це робити.

Підсумуйте: «Приймаючи якість рішення, спочатку подумайте, потім оцініть наслідки цього рішення і вже потім обирайте правильне».

Підсумкові завдання (закріпити отримані знання)

1. Зачитайте висновки:

- Приймаючи рішення, завжди продумай його наслідки.
- Приймай рішення за допомогою «Правила світлофора»
- Коли відчуваєш, що сам не впораєшся, звернися по допомогу до дорослих.

2. Підсумкова вправа. По черзі продовжити фразу: «Я вмію приймати зважені рішення, наприклад, я...» (*Вчасно лягаю спати, роблю ранкову зарядку, перехожу дорогу на зелений сигнал світлофора*).

Якщо у класі надто багато учнів або у вас не вистачає часу, виконайте цю вправу в парах.